

ну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_11_23/an/2/U1067_11.html#2.

References

1. Telecommunications and Development. World Bank Publications. – Baltimore and London: The John Hopkins University Press. 1983.
2. Varakin L.E. Ekonomika, svjaz, razvitie obschestva: makroekonomicheskie zakonomernosti razvitiya svjzi / L.E. Varakin // Elektrosvjz. – 1994. – №1. – S. 2-10.
3. ITU, GSR 2010 Discussion Paper, The impact of broadband on the economy: Research to date and policy issues [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupa: www.itu.int/ITU-D/treg/Events/Seminars/GSR/GSR10/documents/GSR10-paper1.pdf.
4. Trends in telecommunication reform 2012. Smart regulation for a broadband world. Geneva: ITU, 2012. – 292 p.
5. Ture Hamadun. Infokommunikazij: problemi i perspektivi razvitij / Hamadun Ture // Tsifrovi tehnologij. – 2010. – №8. – S. 8-11.
6. Vorobienko P.P. Problemi vikoristannij zakonomirnostej vplivu IKT na ekonomichnij rozvitok krajini / P.P. Vorobienko, V.M. Granatyrov // Ekonomika Ukraini. – 2011. – №8. – S.26-33.
7. ITU-T Recommendation Y.101 (03/2000) Global Information Infrastructure terminology: Terms and definitions. – Geneva, 2001. – 22 p.
8. Dovgij S.O. Suchasni telekomunikazij: Merez, tehnologij, bezpeka, ekonomika, reguluvannij. – Bidannj druge (dopovnene) / S.O. Dovgij, P.P. Vorobienko, K.D. Guljev ta in. – K.: Azimut-Ukraina, 2013. – 608 s.
9. Vorobienko P.P. Derzavne reguluvannij rozvitku telekomunikatsijnoj sferi Ukraini / P.P. Vorobienko, V.M. Granatyrov // Ekonomika Ukraini. – 2012. – №10. – S.45-53.
10. Rishennj NKRZ «Porjdok vzajemorozrachunkiv miz operatorami telekomunikatsij» №1586 vid 21.09.2009 [Elektronnij resurs] / Nazionalna komisij z pitan reguljuvannij zvjzku Ukraini. – Rezim dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0880-09>.
11. Rishennj NKRZ «Pro zatverdzennij Rozrachunkovih taks za poslugi propusku trafika do telekomunikatsijnih merez operatoriv telekomunikatsij z istotnoju rinkovoju perevagoju na rinkach poslug propusku trafika» №687 vid 01.12.2011 [Elektronnij resurs] / Nazionalna komisij z pitan reguljuvannij zvjzku Ukraini. – Rezim dostupu: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/activities/ruling2011/1322755688/>.
12. Zvit pro rabotu nazionalnoj komisij, scho zdijsnue derzavne reguluvannij u sferi zvjazku ta informatizatsij za 2012 rik. – K.: NKRZI, 2013. – 79 s.
13. Gartner, Market Trends: Bridging the Customer Experience Gap for Worldwide Operations Support Systems and Business Support Systems in 2013 [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <https://www.gartner.com/doc/2631115>.
14. Ericsson, ConsumerLab study [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <http://www.ericsson.com/thinkingahead/consumerlab>.
15. Kontent i telekom – partneri ili vragi? [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <http://stan-1.ru/kontent-i-telekom-partnery-ili-vragi/>.
16. Ukaz Prezidenta Ukraini «Pro nazionalnoj komisij, scho zdijsnue derzavne reguluvannij u sferi zvjazku ta informatizatsij» [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_11_23/an/2/U1067_11.html#2.

Статья поступила в редакцию 17.03.2014

А.Ю. АРТЪОМОВА, к.е.н., доцент
ДВНЗ «Донецкий национальный технический университет»,
м. Донецьк, Україна
bgdicz_savenko@mail.ru

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА У МЕХАНІЗМІ ВСТАНОВЛЕННЯ ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГИ

У статті проаналізовано соціальну складову в існуючій системі взаємодії суб'єктів житлово-комунальної сфери та розглянуто й класифіковано соціальні елементи у загальному організаційно-економічному механізмі встановлен-

ня тарифів на житлово-комунальні послуги. Виявлено напрями вдосконалення соціальної сфери як частини тарифної політики щодо послуг житлово-комунального господарства.

© А.Ю. Артёмова, 2014

<http://www.elibrary.ru/issues.asp?id=37579>

<http://www.instud.net>, <http://www.nbu.gov.ua/>

Ключові слова: житлово-комунальне господарство; організаційно-економічний механізм; житлово-комунальні послуги; соціальна складова

А.Ю. Артемова

Социальная составляющая в механизме установления тарифов на жилищно-коммунальные услуги

В статье проанализирована социальная составляющая в существующей системе взаимодействия субъектов жилищно-коммунальной сферы, рассмотрены и классифицированы социальные элементы в общем организационно-экономическом механизме установления тарифов на жилищно-коммунальные услуги. Выявлены направления совершенствования социальной сферы как части тарифной политики в сфере услуг жилищно-коммунального хозяйства.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство; организационно-экономический механизм; жилищно-коммунальные услуги; социальная составляющая

A.Ju. Artjemova

Social constituent in mechanism of establishment tariffs in housing-communal services

In the article the social constituent in the operating system of cooperation subjects in housing-communal services is analyzed and social elements in general organizationally economic mechanism of establishment of tariffs on housing-communal services are considered and classified. The directions of perfection in social sphere are revealed in the field of tariff politics concerning of a municipal services.

Keywords: housing-communal industry; management and economic mechanism; housing-communal services; social constituent

Проблематика вивчення соціальної складової у будь-якому виді організаційно-економічної діяльності належить до тих, значення яких з часом тільки зростає. Особливо це стосується секторів економіки, від успішного функціонування яких залежить добробут усіх громадян та країни в цілому. У сучасних умовах реформування житлово-комунального господарства (ЖКГ) не може бути розглянуто ізольовано від соціальної сфери, бо за своєю суттю має в повній мірі як економічну, так і соціальну мету. Дієве житлово-комунальне обслуговування і адекватний рівень тарифів – це важлива складова нормального функціонування економіки країни та соціальної стабільності у суспільстві, що є актуальним питанням для дослідження в сучасних умовах кризового становища ЖКГ України.

Дослідженню ролі і місця ЖКГ у соціально-економічному розвитку суспільства, при-таманних галузі проблем і шляхів їх вирішення, присвячені праці О. Білянського, Т. Качали, О. Кучеренка, Є. Петрови [1; 2; 7; 8; 11] і багатьох інших авторів. Удосконалення організаційно-економічного механізму функціонування ЖКГ зазначено у роботах І. Болдиревої, В. Інякіна, В. Полуянова [3; 5; 12]. Проблеми реформування механізму встановлення тарифів у тому чи іншому плані розглянуто І. Борисенко, Б. Данілішиним, А. Карповим, М. Корецьким, О. Лук'янченком, М. Хвесиком, [4; 6; 9; 10; 13]. Водночас питанням визначення та урахування соціальної складової при визначення тарифів на ЖКГ приділено недостатньо уваги.

Метою дослідження є надання характеристик соціальному аспекту у механізмі взаємодії суб'єктів житлово-комунальної сфери та процесі встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги (ЖКП).

Ознайомлення з особливостями функціонування житлово-комунальних підприємств як частини природної монополії передбачає розгляд загальної схеми здійснення взаємодії суб'єктів, що склалася у житлово-комунальній сфері.

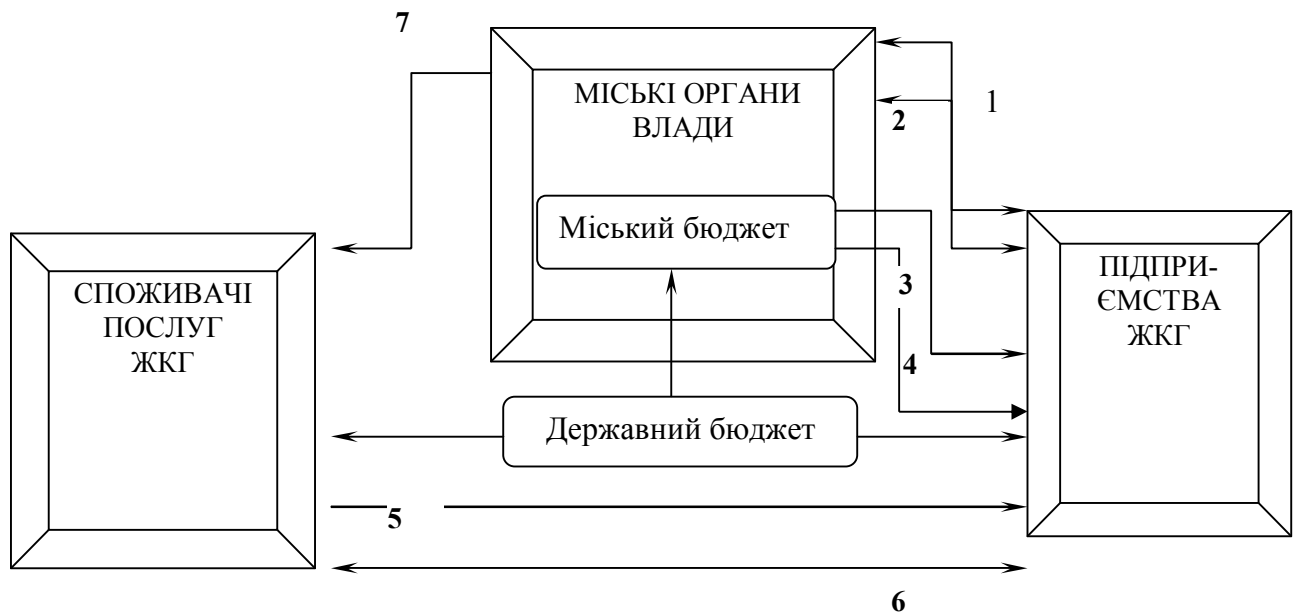
Існуючу схема господарських відносин у ЖКГ було розроблено Т.М. Строкань [14, с.148] та з урахуванням окремих аспектів допрацьовано, розширено і представлено на рис. 1.

Зв'язок 1 на рис. 1 відображає майнові відносини між місцевими органами влади і суб'єктами господарювання в ЖКГ, які регулюються договором про передачу комунального майна в оперативне управління чи в повне господарське ведення [14, с.149].

Зв'язок 2 – договір на надання ЖКП і виконання робіт.

Зв'язок 3 – бюджетні асигнування на покриття збитків від експлуатаційної діяльності підприємств ЖКГ (дотації). Потрібна постійна перевірка ефективності використання бюджетних коштів, що виділяються підприємствам ЖКГ [14, с.149].

Зв'язок 4 – виділення коштів на капітальне будівництво. На сьогоднішній момент це більш теоретична викладка, яка не може реалізуватися на практиці через постійну нестачу бюджетних коштів на місцевому рівні. Частково цю проблему намагаються розв'язати самі підприємства – надавачі ЖКП через закладення інвестиційної складової у тариф.

Рис.1. Існуюча схема господарських взаємовідносин учасників житлово-комунального обслуговування

Зв'язок 5 – платежі населення та інших споживачів. Тут існує проблема заборгованості населення із житлово-комунальних платежів (цей аспект буде розкрито пізніше) та навантаження тарифів комерційних споживачів з метою компенсування невідшкодування витрат у тарифах для населення.

Зв'язок 6 – договори між квартирономачем та підприємствами, що надають житлово-комунальні послуги. Хоча ця база широко впроваджена, бо передумовою надання послуг є фіксування юридичного договору, вона викликає багато нарікань споживачів. Норми договору сформовані підприємствами ЖКГ на свій розсуд і захищають передусім інтереси надавачів комунальних послуг. Норми захисту інтересів споживачів послуг, якщо і зазначені у договорі, то реалізація цих пунктів на практиці у випадку конфліктної ситуації вкрай утруднена, бо немає чітко відпрацьованих механізмів і не сформоване цивілізоване юридичне поле взаємодії ланцюжка «надавач послуг – споживач – місцеві органи влади – суди».

Соціальний захист споживачів, який гарантований чинним законодавством місцевими органами влади, зображено у зв'язку 7. Тут існує коло проблем, пов'язаних із визначенням рівня забезпечення конкретної сім'ї та практикою перехресного субсидування. Крім того, доведено, що на сьогоднішній момент механізм покриття збитків підприємств житлово-комунальної сфери неефективний через постійну заборгованість бюджету перед підпри-

ємствами житлово-комунальної сфери. Функцію забезпечення фінансовими ресурсами місцевого бюджету може виконувати державний бюджет з метою підтримки споживача послуг (у формі субсидій та певних пільг) і підприємств – надавачів ЖКП (у формі дотацій).

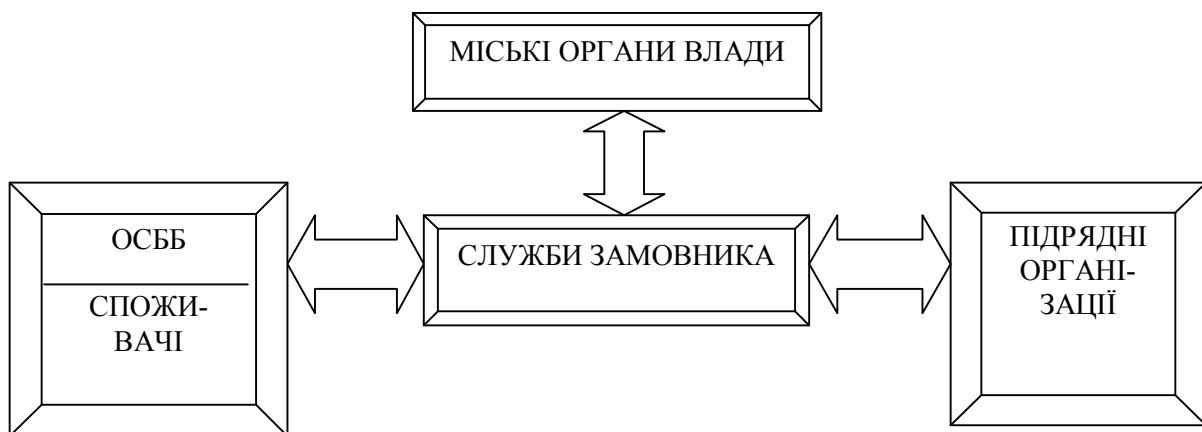
Аналіз низки публікацій показує недостатню відпрацьованість економічного, правового та соціального механізмів узгодження інтересів органів управління, підприємств різної форми власності, що надають ЖКП, та споживачів наданих послуг. Ринок передбачає новий тип господарюючих суб'єктів, що мають свободу економічної діяльності і підприємництва. Одним з аспектів перетворень, можливих вже за сформованою на цей час нормативно-законодавчою базою, є перебудова схеми господарських відносин учасників процесу житлово-комунального обслуговування та споживачів наданих послуг.

З урахуванням всіх цих вимог, у Програмах розвитку і реформування житлово-комунального господарства [15; 16] запропоновано створення нових структурних елементів – служб замовника, підрядних організацій та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) [17]. Крім того, у звіті про виконання програм з напряму організації ефективного управління у сфері виробництва і надання ЖКП зазначено, що розвиток та становлення схем управління у житловій сфері здійснюється через:

– залучення населення до участі в управ-

- лінні житловим фондом шляхом створення ОСББ та запровадження посад управителів будинків;
- створення прозорих, відкритих схем взаємовідносин «влада – населення – комунальні служби»;
  - створення служб єдиного замовника, розмежування функцій замовника підрядника та керуючого;
  - персоніфікацію кожного будинку – у виділенні будинку як суб'єкта відносин із замовником та підрядником [18].
- Комплексна реалізація таких схем взає-

мовідносин (рис. 2) сприятиме впровадженню конкурентних відносин у системі надання ЖКП підрядними організаціями; договірних відносин між службою замовника та підрядними організаціями; переходу до принципово нової структури завдяки появі нових за змістом елементів. Саме залучення у відповідний процес широких мас населення в особі приватних структур, управлінських компаній, наглядацьких органів з боку громади дозволить більш глибоко реалізуватися соціальній функції надання ЖКП.

Рис. 2. Реформована схема господарських взаємовідносин учасників житлово-комунального обслуговування

Наявна законодавчо-нормативна база у житлово-комунальній сфері є недостатньою і недосконалою, вона не забезпечує правових засад регулювання взаємовідносин підприємств, організацій галузі із споживачами послуг, не передбачає необхідних важелів для врегулювання соціального захисту населення та здійснення ефективної тарифної політики.

Таким чином, розглянуто один з аспектів сутності соціальної складової у механізмі надання житлово-комунальних послуг.

У цілому в механізмі встановлення тарифів (рис. 3) можна відокремити такі структурні соціальні елементи: соціальні норми та стандарти; рівень субсидування населення; рівень доходів населення; платоспроможність бюджетів; штрафи за порушення норм і нормативів забезпечення якості послуг та своєчасної оплати них.

З урахуванням проведеного дослідження можна назвати наступні напрями вдосконалення соціальної сфери як частини механізму встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги:

- вдосконалення та дотримання со-

ціальних норм та стандартів у сфері ЖКГ;

- посилення відповідальності споживачів за несвоєчасну оплату отриманих ЖКП;
- ефективна реалізація програми житлових субсидій для населення;
- перебудова схеми господарських відносин учасників процесу житлово-комунального обслуговування та споживачів наданих послуг.

Практична реалізація цих напрямів забезпечить соціальні гарантії населення, що у купі з вдосконаленням організаційно-економічної сфери допоможе запровадженню прозорої та економічно обґрунтованої системи встановлення тарифів на ЖКП і, як результат, приведе до встановленню раціонального рівня тарифів. Це збалансує інтереси усіх учасників взаємовідносин у сфері надання житлово-комунальних послуг і, таким чином, забезпечить рівноправність функціонування соціальної складової у зазначеному механізмі.

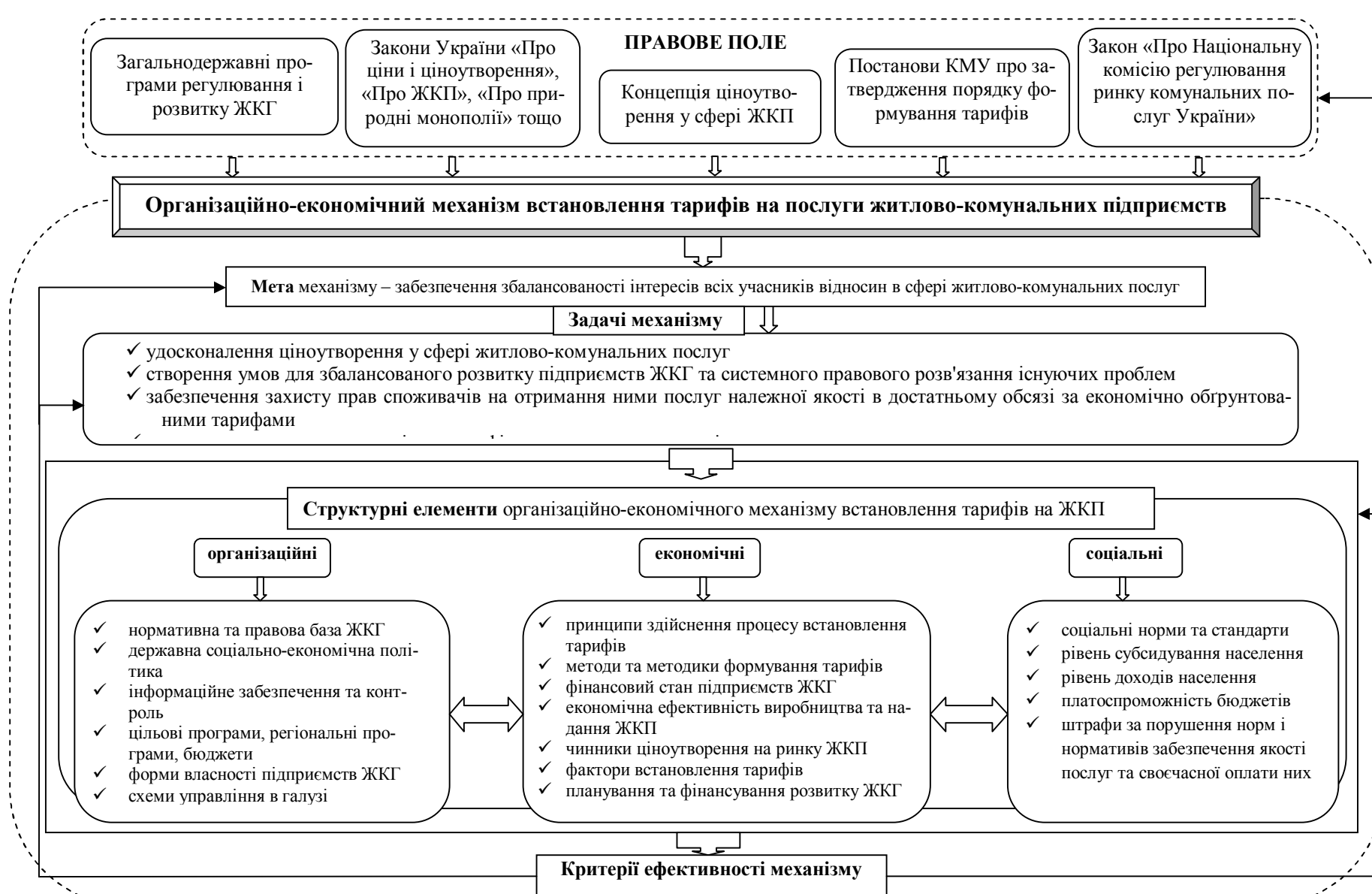

Рис. 3. Механізм встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги

Література

1. Білянський О.М. Актуальні питання енергозбереження в житлово-комунальному господарстві України / О.М. Білянський // Зб. наукових праць міжнар. науково-технич. конференції «Енергоефективність-2002». – К.: Навчальна книга, 2002. – С. 41.
2. Белянский, А.М. Приоритеты и стратегии в модели реформирования жилищно-коммунального сектора / А.М. Белянский // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. ХНАГХ. Выпуск 57. – К.: Техніка, 2004. – С. 28-35.
3. Болдырева И.А. Изменение соотношения государственных и рыночных регуляторов в финансовом механизме сферы жилищно-коммунальных услуг / И.А. Болдырева // Проблемы современной экономики. – 2009. - № 3.
4. Борисенко І. Регіональні проблеми організаційно-економічного забезпечення ефективності функціонування житлово-комунального комплексу / І. Борисенко // Регіональна економіка. – 2002. - № 4. – С. 58-64.
5. Инякин В.Н. О возможностях снижения затрат населения на жилищно-коммунальные услуги / В.Н. Инякин // Проблемы экономики и управления (Белгород). – 2005. - № 3. – С. 81-90.
6. Карпов А.Л. Реформирование монополии в жилищно-коммунальном хозяйстве / А.Л. Карпов // Науч. труды Донецкого национального технического университета. Серия: экономическая. Вып. 76. – Донецк: ДонНТУ, 2008. – С. 204-209.
7. Качала Т.М. Корекція курсу реформування сфери житлово-комунальних послуг / Т.М. Качала // Комунальне господарство міст: Сер.: Економічні науки. – К.: Техніка, 2010. – Вип. 96. – С. 15-23.
8. Кучеренко О. ЖКГ: переглядаються підходи до реформування / О. Кучеренко // Урядовий кур'єр. – 2005. - №150. – С.5.
9. Лукьянченко А.А. Проблемы рыночной трансформации системы городских услуг / А.А. Лукьянченко // Актуальные проблемы экономики. – 2003. - № 11. – С. 183-192.
10. Механізм розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, ціноутворення, підготовки кадрів: [монографія] / Б.М. Данілішин, М.А. Хвесик, М.Х. Корецький [та ін.]. – Донецьк: ТОВ «Юго-ВостокЛТД», 2008. – 351 с.
11. Петрова Е.Ф. Развитие конкуренции в сфере обслуживания жилищного фонда / Е.Ф. Петрова. – М.: Фонд «Институт экономики города», 2007. – 92 с.
12. Полуянов В.П. Организационно-экономический механизм функционирования предприятий жилищно-коммунального хозяйства: моногр. / В.П. Полуянов. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2004. – 220 с.
13. Полуянов В.П. Проблемы формирования тарифной политики предприятий теплоснабжения / В.П. Полуянов, С.Г. Куликов // Науч. труды Донецкого национального технического университета. Серия: экономическая. Вып. 35. – Донецк: ДонНТУ, 2008. – С. 29-238.
14. Строкань Т.М. Регіональний розвиток житлово-комунального господарства України / Т.М. Строкань. – Черкаси: Черкас. держ. техн. ун-т, 2001. – 326 с.
15. Загальнодержавна програма регулювання і розвитку ЖКГ на 2004-2010 роки / Закон України 1869-IV від 24 червня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №46. – Ст. 512.
16. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2002-2005 роки та на період до 2010 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 139 від 14.02.2002 р. // Офіційний вісник України. – 2002. – № 20. – Ст. 977.
17. Закон України № 2866-III «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29.11.01 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 78.
18. Звіт про стан реалізації Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 роки, затвердженої Законом України від 24.06.04 №1869-IV, протягом 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjkg.gov.ua>.

References

1. Biljans'kyj O.M. Aktual'ni pytannja energozberezhenja v zhytlovo-komunal'nomu gospodarstvi Ukrai'ny / O.M. Biljans'kyj // Zb. naukovykh prac' mizhnar. naukovo-tehnych. konferencii' «Energoefektyvnist'-2002». – K.: Navchal'na knyga, 2002. – S. 41.
2. Beljanskyj, A.M. Pryoryteti y strategyy v modely reformyrovanyja zhylyshhno-kommunal'nogo sektora / A.M. Beljanskyj // Kommunal'noe hozjajstvo gorodov. Nauchno-tehnycheskyj sbornyk. HNAGH. Vypusk 57. – K.: Tehnika, 2004. – S. 28-35.
3. Boldyreva Y.A. Yzmenenye sootnoshenija gosudarstvennyh y rynochnyh reguljatorov v fynansovom mehanyzme sferi zhylyshhno-kommunal'nih uslug / Y.A. Boldireva // Problemi

современной экономике. – 2009. – № 3.

4. Borysenko I. Regional'ni problemy organizacijno-ekonomichnogo zabezpechennja efektyvnosti funkcionuvannja zhytlovo-komunal'nogo kompleksu / I. Borysenko // Regional'na ekonomika. – 2002. – № 4. – S. 58-64.

5. Ynjakyn V.N. O vozmozhnostjah snyzhenija zatrat naselenija na zhylyshhno-kommunal'nie uslugy / V.N. Ynjakyn // Problemi ekonomyky u upravlenija (Belgorod). – 2005. – № 3. – S. 81-90.

6. Karpov A.L. Reformyrovanye monopolyy v zhylyshhno-kommunal'nom hozjajstve / A.L. Karpov // Nauch. trudi Doneckogo nacyonal'nogo tehnycheskogo unyversyteta. Seryja: ekonomycheskaja. Vip. 76. – Doneck: DonNTU, 2008. – S. 204-209.

7. Kachala T.M. Korekcija kursu reformuvannja sfery zhytlovo-komunal'nyh poslug / T.M. Kachala // Komunal'ne gospodarstvo mist: Ser.: Ekonomichni nauky. – K.: Tehnika, 2010. – Vyp. 96. – S. 15-23.

8. Kucherenko O. ZhKG: peregljadajut'sja pidhody do reformuvannja / O. Kucherenko // Urjadovyj kur'jer. – 2005. – №150. – S.5.

9. Luk'janchenko A.A. Problemi rinochnoj transformacyy systemi gorodskych uslug / A.A. Luk'janchenko // Aktual'nie problemy ekonomyky. – 2003. – № 11. – S. 183-192.

10. Mehanizm rozvytku zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva: systemy upravlinnja, cinoutvorennja, pidgotovky kadriv: [monografija] / B.M. Danilishyn, M.A. Hvesyk, M.H. Korec'kyj [ta in.]. – Doneck: TOV «Jugo-VostokLTD», 2008. – 351 s.

11. Petrova E.F. Razvytye konkurencyi v sfere obsluzhyvannja zhylyshhnogo fonda / E.F. Petrova. – M.: Fond «Ynstitut ekonomyky goroda», 2007. – 92 s.

12. Polujanov V.P. Organizacyonno-ekonomycheskyj mehanizm funkcyonnyj predpryjatij zhylyshhno-kommunal'nogo hazjajstva: monogr. / V.P. Polujanov. – Donetsk: IEP NAN Ukrainy, 2004. – 220 s.

13. Polujanov V.P. Problemi formyrovannja taryfnoj polytyky predpryjatij teplosnabzhenija / V.P. Polujanov, S.G. Kulykov // Nauch. trudi Doneckogo nacyonal'nogo tehnycheskogo unyversyteta. Seryja: ekonomycheskaja. Vip. 35. – Doneck: DonNTU, 2008. – S. 29-238.

14. Strokan' T.M. Regional'nyj rozvytok zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva Ukrainy / T.M. Strokan'. – Cherkasy: Cherkas. derzh. tehnol. un-t, 2001. – 326 s.

15. Zagal'noderzhavna programa reguljuvannja i rozvytku ZhKG na 2004-2010 roky / Zakon Ukrainy 1869-IV vid 24 chervnja 2004 roku // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2004. – № 46. – S. 512.

16. Programa reformuvannja i rozvytku zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva na 2002-2005 roky ta na period do 2010 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 139 vid 14. 02. 2002 r. // Oficijnyj visnyk Ukrainy. – 2002. – № 20. – S. 977.

17. Zakon Ukrainy № 2866-III «Pro ob'jednannja spivvlasnykiv bagatokvartyrnogo budynku» vid 29.11.01 // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2002. – № 10. – S. 78.

18. Zvit pro stan realizacii' Zagal'noderzhavnoi' programy reformuvannja i rozvytku zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva na 2004-2010 roky, zatverdzhenoj' Zakonom Ukrainy vid 24.06.04 №1869-IV, protjagom 2008 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.minjkg.gov.ua>.

Статья поступила в редакцию 31.03.2014

Н.О. ПЕРЕВОЗЧИКОВА, к.е.н., доцент
*ДВНЗ «Донецкий национальный технический университет»,
м. Донецьк, Україна*
tinina17@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проведено аналіз сучасного стану підприємств машинобудівної галузі України, PEST-аналіз машинобудівного підприємства, виявлено чинники зовнішнього оточення, які чинять негативний вплив на розвиток машинобудівних підприємств України, визначено характерні риси машинобудівних підприємств з урахуванням осо-

бливостей життєвого циклу галузі, наведено основні ризики діяльності машинобудівних підприємств, запропоновані перспективні напрями розвитку підприємств машинобудування.

© Н.О. Перевозчикова, 2014

<http://www.elibrary.ru/issues.asp?id=37579>

<http://www.instud.net>, <http://www.nbu.gov.ua/>